

HIND 20 MARKA

NOORUSMAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI

TEINE AASTAKÄIK

NR. 1

NÄÄRIKUU

1927

S I S U.

M. Aleksa — Kodukäija. — Ch. Ledeni järele M. M. — Jääkaru. — Altajeffi järele E. Martinson — Beethoven. — J. Parijõgi — Laevapoisi päivilt. — M. N. — Mere imed. — Mis on valguseaasta. — Kullervo sõttasõit. — Uisupurjed. — Noorte vald. — Loodussõbra nurk. — Ülesandeid. — Noorusmaalased omavahel. — Male. — Kabe.

Kirjakast.

Toots — Nõrk veel. — P. Järvik — laulud vormilt nõrgad ja puudulikud. — Aly RumeK — Pagulane meile ei sobi — Ari — Tulevases numbris. — Uno Noorela — laulus palju kistud ja labaseid pilte, ei. — N. A. — Auhinnaülesandeist võivad võtta osa need, kes tellinud endile Noorusmaa vähemalt veerandaastaks. — A. Kokaselts — Ülesanne ei lähe. — R. Reenus — Uni ei tule — ei.

NOORUSMAA

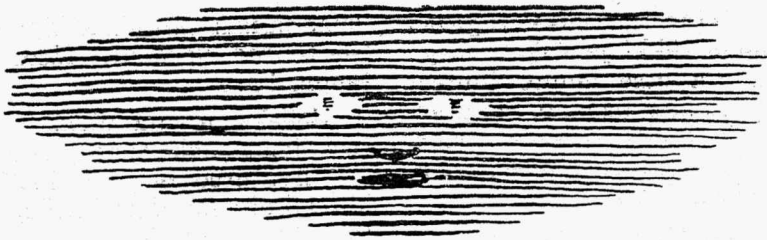
EESTI NOORSOO AJAKIRI

Nr. 1.

Näärikuu

1927.

Toimetuse juhatajad: J. Käis, M. Laarman, E. Martinson. :: Vastutav toimetaja: E. Martinson. :: Väljaandja: Eesti Õpetajate Liit. :: Toimetuse ja talituse koht: Tallinn, Rataskaevu nr. 22. Toimetuse kohtetunnid esmaspäeval ja reedel k. 12—1.

Kodukäija.

Meinhard Aleksa.

*Tare akna taga väljas
öö nii koletu ja must
valvab. Nagu peni näljas
hulub tuul ja kraabib ust.
Õues vihisedes veerleb,
lumehangi loob ja sööb
tuisk. Julm tormikotkas keerleb,
vihas tiibu peksab, lööb.*

*Pimedusse jäänud tuba,
lamp ei põle; kustunud
tuli ammu koldel, juba
söedki tuhas mustunud.*

*Puhkavad ju ema, isa
raskes unes päevatööst.
Unelauluks — tormikisa,
raju metsik võitlus, sööst.*

*Imelik, miks täna tuules
kostvad oiged, õudne viis!
Alati, kui seda kuulen,
süda raskemaks läeb siis.
Kas ehk kodukäija õues,
kellel kannul kümme sutt,
või hirm tontide eest põues —
nagu räägib muistne jutt.*

Äkki hirm mu südant salvab :
tares ahjul tulevilik.
Paneb tarretama, halvab
musta kassi silmist pilk.
Rehetarest peni urin,
niutsumine, metsik hund
kostab. Siis taas kolin, mürin
parsilt. — Käes vist vaimutund!

Prantsatades lahti ukse
virutab siis salajõud.
Kuulda südame on tukse,
silms hirm ja põues õud.

Meelemärketa siis vajun
põrandale, sulen laud
surmahirmus. Vaevalt tajun:
kodukäija hüljand haud!..

Külmast värisedes ärkan,
hõõrun silmist võigast und.
Uksest pärani, siis märkan,
keeruteleb sisse lund.
Siin vist õudsel kesköötunnil
lumm või sünge koolja käind,
kes siit hirmul salasunnil
kuke laulu ajal läind.

Jääkaru.

Christian Ledeni järele M. M.

Kallašak vajutab oma ilusad tugevad hambad karuliha tükki ja lõikab noaga suhumahtuva osa otse huulte juurest ära, nõnda et lõigates paistab, nagu lõikaks ta nina ja huuledki endal maha. Siis närib ta tugevate lõualuudega, nõnda et need vaid naksuvad.

Väljas lummepeitunuina lamavad koerad, urisevad ja närivad karukonte. Nad on karuliha silmini täis. Nüüd huvitavad neid veel ainult kondid, et nende kallal oma närimismuskleile anda tööd.

Tänu täna tapetud suurele karule ja hülgele tagavaradele võime sööta loomi nende tahtmist mööda.

Karupraad on mu seltsilise eskimo Kallašaki toond hääle tujule, ta on palju sõbralikum ja kõneohtram muidusest.

Ei ole miski kunst tappa „nannokit“ (jääkaru), kui on käes hää püss. See ei olegi aus tegu, karul ei ole ju mingisuguseid kaitsmisvõimalusi. Säärase suure ja kõrge loomaga, nagu jääkaru, tuleb käia ümber aukartusega ja viisakalt. Kallašak tõendab, et jääkaru olevat mõistusest eskimo järgmine loom maailmas. Eskimo usub karul samuti kui inimeselgi olevat suremata hinge. Sellepärast tulebki karutapmisel olla õiglane ja ettevaatlik, oleks ju sääal maa-

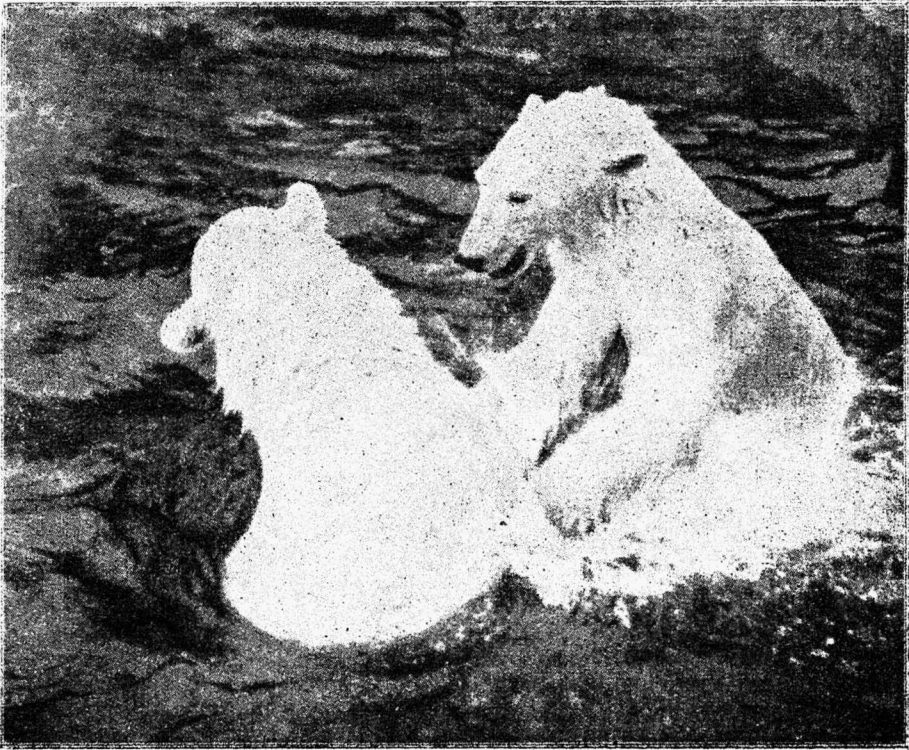
ilmas piinlik sattuda kokku karuga, kellele tehtud ülekoht. Mees peab noaga tapma karu.

Selleks on vaja külma verd ja otsustusvõimet, jääkaru on kardetav vastane. Ta liigutused on välkkiired ja hiiglahihvad ei heida armu neile, kes sattund ta kätte.

Eskimod austavad jääkaru vääriskana vastasena ja peavad tast lugu kui hääst hülgepüüdjust. Kallašaki tõendust mööda olevat jääkarul samuti mitmekesised hülgepüüdmissviisid, nagu eskimolgi.

Kevadel ja varakevadel, kui hüljes end jääl soojendab, roomab eskimo ettevaatlikult ja pikkamisi mööda jääd, aimates järgi hülge liigutusi. Meeleldi riietub ta hülgenahksesse ülikonda, et jõuda hülgele võimalikult lähedale, olles ise väliselt ta sarnane.

Hüljes harilikult magab 50—60 sekundit järgimööda, ärkab siis ja vaatab pääd tõstes igasse külge, kas kuski on midagi ähvardavat. See uurimine kestab 7—8 sekundit ja sellele uuesti järgneb minutiline uni. Kui hüljes sel uurimisajal leiab midagi ähvardavat või kahtlast, siis sukeldub ta noolnobedalt jääaugu kaudu vette. Teravasti valva-

Võitlevad jääkarud.

tes ja hülgeiligutusi järele aimates ronides õnnestub kannatlikul eskimol harilikult ligineda loomale odaviske kaugusse.

Jääkaru tarvitavat just samu võtteid. Lamab rahulikult ja liikumatult, kui hüljes vahib ümbrust, ja roomab ettevatlikult edesi hülge magades. Ta petab hüljest nii hästi, et see peab teda vaid mudalaiguks jääll või lumel.

Üks eskimo jutustas kord, kuidas ta hülgejahil pannud tähele, et lumelaik jääll nagu edesi ronind, siis aga järsku peatunud. Siis liikus ta uuesti tasakesi edesi. Täpsemal vaatlusel aga selgus, et lumilaik on suur hüljest hiiliv jääkaru. Eskimo isegi oli väljas sama hülge jahil, nüüd aga jättis ta saagi jääkarule, et näha, kuidas see peab jahti.

Hulga aja pärast jõudis karu suure ettevaatusega viimaks hülge ligidusse. Siis näis, nagu oleks ta visand hülgele suure jääkamba otse pähe.

Kui jõuab suvi, siis kaob kindel jää ja vaid üksikuid tükke ujub veel ringi. Siis püüab karu hülgeid ujudes. Kui

hüljes veel oma uinakut peab, ujub jääkaru talle sel moel ligidale, et tal veest on väljas vaid ninaots ja mõnikord ka silmad. Hülge poolt vaadates paistab karu jäätükina.

Eskimod püüavad hülgeid suvel kajakust. Suur valge nahk neidetakse üle paadi, et see võimalikult sarnleks jäätükile ja muretu hüljes nõnda langeb mehele ja karule ohvriks.

Talve tulles on nii karul kui ka eskimol uus jahipidamisviis. Hülged on talvel sunnitud elama jää all. Hingamisvõimaluste alalhoidmiseks peab hüljes alatasa hoolitsema selle eest, et jääs hingamisaugud ei külmaks kinni. Igal hülgel on hulk selliseid õhuaeke, millede juures ta käib kordamööda hingamas, hoides need kogu talve lahti.

Kui eskimo koera abil leiab säärase hingamisaugu, siis pühib ta õhukeselt jääll ettevaatlikult lume, istub maha ja ootab, kuni hüljes ilmub õhku ahmima. Istmeks eskimole on kolmejalgne pink või ajupuu pakk.

Nõnda istub eskimo kannatlikult.

Hülge ilmudes lööb ta oma harpuuni looma kehha ja püüab selle kinni. Peaks aga hüljes jõudma siiski põgeneda, siis laseb ta kaasatunud poisikesi joosta teiste jääaukude ümber ringi ja teha säääl kära, nõnda et hüljes on sunnitud tulema tagasi endisele augule.

Täpselt samuti toimib jääkaru. Emakarü istub kannatlikult augu äärel, ainult selle vahega, et ta peab olema inimesest palju valvsam ja hoolsam. Kui hüljes pistab pää jääaugust, haarab ta selle käpaga ja teise käpaga murrab jääaugu suuremaks. Jääkaru jõust saame ettekujutuse, kui eskimodelt kuuleme, et karu jalapaksuse jää murrab katki, nagu õhukese klaasi. Kui aga emakarü jääb oma käpalöögiga hiljaks, siis laseb ta pojad joosta teistele jääaukudele käratsema ja hüljest peletama, et see tuleks endisesse paika tagasi.

„Ja, nannok (jääkaru) on targem mõnestki mehest. Tema jahiviise tundma õppides, õppisid meie esiisad püüdma hülgeid,“ lausub Kallašak. „Ja kui mehed tulevad saagita kehvadel aegadel tagasi, siis jääkaru saab ikkagi mõne hülge kätte.“

Oli jõudnud sügav öö, kui Kallašak lõpetas oma jutud ja jäime magama.

Kuulus jääkarukütt Kallašak.

Beethoven

A. Altajeffi järele vabalt E. Martinson.

Kuningad ja vürstid võivad teha professoreid ja salanõunikke, võivad neid üle külvata aunimedega ja märkidega. Kuid nad ei või teha suuri inimesi, kelle vaim seisab kõrgemal kõigest maistest rämpst. Beethoven.

I.

„Pagan võtku! Vastik on tänane päev! Kaotasin kaks klaveritundi!... „Preili ei soovi enam võtta tunde!...“ Mis need rikkad inimesed õige arvavad endist? Olen mina nende alandlik teenner?... Ilm on ka nii närune: uduvihm, lumerämps!... Ja taskus ei krossigi!...“

See oli kojaululja Johann Beethoven, kuulsa helikunstniku Ludvig Beetho-

veni isa, kes nii endamisi kõneles ühel 1774. a. jõulukuu õhtupoolikul mööda Bonni linna tänavaid kodupoole sammudes.

„Pea! See on õige mõte! Lähen trahterisse. Säält laenan. Ja lõbusas seltskonnas läheb süda kergemaks.“

Mõne minuti pärast on Beethoven kõrvalises tänavas majaukse ees, mida ehib silt viinamarjakobaraga. Beethoven seisatab pisut ja astub sisse.

Kaks tundi on möödud. On juba pime. Trahterist astub välja Beethoven. Teda saadab trahteripidaja, põlev küünal käes:

*) Käesoleva aasta 26. märtsil möödub 100 aastat selle geniaalse kunstniku ja suure inimese surmast. E. M.

„Hääd ööd, härra Beethoven! Olge ettevaatlik! Ärge kukkuge! On juba päris pime. Aga pidage meeles: kaheksa päeva pärast olgu võlg tasutud! Kui mitte, siis olen sunnitud teile sulgema oma krediidi. Mul on ju suur perekond, härra Beethoven, keda pean toitma.“

„Ärge kartke! Küll ma juba sõna pean. Teie tunnete ju mind. Egas ma ometi mõni võllaroo ole!“

Beethoven kadus pimedusse.

„Kahju hääst inimesest!“ arutas trahteripidaja. „Mõistust ei puudu tal, süda on kuldne, hää on temaga juttu vesta. Aga elada ei oska. Alati võlgades. Aga ega see koyalaulja palk ka kuigi suur olegi. Ja naine ning neli last toita. Kui ometi mõni hää inimene teda toetaks! On ju ilmas ka häid inimesi... Kui õige katsuksin ise talle rohkem abiks olla?... Kuid ma pole rikas ja suur perekond endal kaelas!... Kahju!... Üle kaheksa päeva ma oodata ei või. Ja endiseid võlgu on tal ka kogunud kaunike hulk.“

Beethoven jõudis Bonni tänavale. Siin asus maja nr. 20, kus oli tema korter. Ta tõmbas suure hooga välisukse lahti ja läks raskete sammudega kitsast ning pimedat treppi mööda üles.

„Kas sina oled, Johann?“ kuuldus õrn hää ülalt. Sää! seisis Beethoveni naine, põlev küünal käes.

„Miks oled nii mures? Ja veel väikese Ludvigi sünnipäeval.“

„No, see puudus veel! Ludvigi sünnipäev! Kust võtan raha kingituste ostmiseks?! Mul on ainult mõned taalrid.“

„Aga Ludvig ei oota ju kingitusi. Sa laula talle midagi või mängi talle klaveril! See on talle hoopis enam kui kingitused.“

„No ja! Ega see ju midagi ei maksa! Ja sellega ajan ka oma mured minema. Aga kus on Ludvig?“

Ta avas toaukse. Sää! jooksis ema juure nelja-aastane Ludvig ja peitis näo ta põlle varju. Laps kartis isa. Terved päevad otsa ei saand ta teda nähagi. Alaline jaht perekonna ülalpidamiseks tarvisminevate nüruste krosside järele oli teinud laulja kurvameelseks ja annud ta näole valju ilme. Koju tulles oli ta siis enamasti alati väsind ja ärritatud.

Laps oli jäänd võõraks isale ja kartis teda.

„Ludvig, tule lähemale! Näita mulle tänagi rõõmsamat nägu!“

Poiss astus aralt mõned sammud ettepoole ja jäi seisma altkulmu vahtides. Isa tõmbas näo kortsu ja pöördus pojast eemale. Ta pani oma mantli varna ja hakkas raskel sammul mööda tuba käima. Ema võttis õrnalt poja ümbert kinni ja istus temaga nurka. Suure vaevaga jõudsid nad hoiduda pisarast...

Möödusid mõned minutid piinlikus vaikuses. Isa istus klaveri ette. Tumedad, mässavad akkordid tulid kuulda-vale. Sügava andumusega mängis ta, otsekui tahaks ta uputada oma südame-mured hää!temerle... Aegamööda aga vilksatas ikka rohkem ja rohkem raskete, katkendiliste akkordide vahelt rahulikumaid helisid, mis lõppeks muutusid elavaks rahvalauluks...

Väike Ludvig oli pää tõstnud ja vahtis säravail silmil isale otsa. Ta oli tasakesi libisend ema põlvilt ja astund klaveri juure. Ei olnud tema näol enam ei hirmu ega umbusaldust. Südamevärinal kuulas ta võluvaid helisid...

Äkki katkestas isa laulu ja pöördus ümber. Ta ees seisis laps, sügavasse mõttesse vajunud näoga, õnnelik naeratus huultel.

„Olid unistusteriigis, Ludvig?“ küsis isa õrnalt.

„Kui ilus see oli, isa! Ah, kui võiksin minagi nii mängida!“

Beethoven naeratas.

„Eks sa katsu! Hoiä sörmed kõve-mini ja pane nad sinna, kuhu näitan!“

Poiss asus põlvili klaveriistmele, — muidu oli see talle liig kõrge. Ta pani käed klaverile. Isa löi tema sõrmega klahvidele ja mängis viisi kaks korda läbi.

„Nüüd ma oskan juba ise!“ hüüdis poiss suure ärevusega.

„Oho! Küll oled sa aga julge!“

„Las ma katsun!“

Isa astus tagasi. Ludvig mängis viisi otsast lõpuni läbi — peatumata ja vigadeta.

Imestanult vaatas isa pojale otsa.

„Sinus peitub suur anne, mida ma enne ei ole märgandki!“

Ja silitades poisi pehmeid juukseid, kordas ta vaimustusega:

„Ja... sinust tuleb suur helikunstnik!... Sina tood lohutust minule ja emale vanapõlves.“

„Ah, kuidas ma tahaksin muusikat õppida, isa!“

Õnnelik naeratus mängis poisi näol.

„Tubli! Ma ise hakkas sind õpetama. Küll sa näed, kui suuri edusamme teeme!“

II.

Järgmisel päeval algasid klaveritunnid ja vältasid mitu kuud. Õpilase ja õpetaja vaimustusel ei olnud alguses piiri.

Äkki Beethoven hakkas märkama, et Ludvigi huvi kaob ja et ta ükskõikselt kuulab tema seletusi. Isa hinge asus endine närvilisus...

Oli õhtu. Isa ja poeg istusid klaveri ees. Rõhutud meeleolus kuulas Ludvig seletusi muusika teooriast. Tal oli lõpmata igav.

„Korda, mis ma seletasin!“

Poisi mõtted olid viibind unistuste riigis. Ta ei olnud pannud tähele isa seletusi.

„Noh, korda ometi!“ hüüdis Beethoven valjult.

Ludvig jahmatas, vaatas altkulmu isale otsa ja punastas.

„Sina kõlvatu jõmpikas!“ karjus isa: „Küll ma kolgin välja su kangekaelsuse!“

„Jumala pärast, Johann!“ hüüdis ema ehmatanult ja paluvalt: „Mõttele ometi, mis sa teed! Ta on ju veel nii väike!“

Beethoven püüdis hoiduda ärritusest. Ta käis suurte sammudega mööda tuba edesi ja tagasi ja pigistas sõrmed nii kõvasti kokku, et nad ragisesid.

„Hää küll!“ ütles ta tumedal häälel: „Istu ja mängi pääst viimane harjutus! Sa pead seda oskama.“

Poiss laskis pää longu ja mängis. Ta sõrmed värisesid ärritusest. Miks ometi isa teda nii piinab ja haavab tema isikutunnet?...

„Või nii, või nii! Tore!“ hüüdis Beethoven pilgates: „Mis sugune tempo*!) Ja mis sa mängid?“

Ludvig sattus täielikult segadusse ja lakkas mängimast. Isa ei suutnud enam ena üle valitseda. Üleni punane vihast virutas ta suure hooga klaveri kinni ja tõukas poisi uksest välja...

Külmast ja ärritusest värisedes seisis Ludvig trepinurgas. Pisarad tahtsid ta hinge matta... Miks ometi käib isa temaga nii

moodi ümber?! See on alatu ja hirmus...

Beethoven tõukas naise eemale, kes ta juure oli jooksnud, haaris kübara ja jooksis kodunt välja. Nii oli tal viisiks alati teha, kui metsik torm ta hinge valdas. Õhk ja üksildus mõjusid värskendavalt.

Toas oli täielik korralagedus: noodid laiali põrandal, toolid ümber paisatud. Vaene ema oli üksi... Ludvig ei ilmunud, kuigi oli juba saabunud õhtu... Emal hakkas hirm. Ta haaris küünla ja avas välisukse.

*) Tempo — mängukiirus. E. M.

L. v. Beethoven.

Pimedast trepinurgast kuuldus tasane nuuksumine. Ema läks trepist alla, otsis väriseva poisi üles, haaris ta sülle ja viis tuppa. Last voodisse pannes silistas ta õrnalt tema juukseid ja ei suutnud hoiduda pisarast, mis teineteise järelle tema palgeilt alla veersid.

„Sa püüa, armas laps, isa vastu lahkem olla ja tema sõna kuulda!“

Ludvig ei suutnud kannatada ema pisaraid. Ta võttis ema kaelast kinni ja hakkas ägedasti nuuksuma.

„Oh, ema!“ sosistas ta: „Ma püüan teha kõik, kõik... Ainult nutta ei tohi sa! Noh, ära nuta, emake!“

Hilja öösel tuli Beethoven koju ja sõnalausumata heitis voodisse.

Jõudis hommik. Algasid jälle igavad tunnid. Isa oli sõnaaher, tõsine ja vali. Ludvigil oli alati meeles emale antud lubadus ja ta kannatas vaikselt isa etteheited. Ta lootis, et isa muutub sõbralikumaks ja tunnid lähevad huvitavamaks. Kuid möödusid kuud ja kõik läks endist rada...

III.

Ludvig sai seitsmeaastaseks.

Kord Beethoven vihastas hirmsasti poisi üle. See ei suutnud seda enam välja kannatada, kargas toolilt üles, haaris puldilt noodid ja kiskus nad tükki-deks.

„Säh sulle, säh sulle!“ hüüdis ta hingeldades: „siin on sinu vastikud harjutused! Ma ei pista oma näppu enam klaveri külge!...“

Vihaselt karjus isa:

„Ah sina! Kas jälle hakkad oma kangekaelsust näitama?!... Küll ma sulle näitan!...“

Ludvigi silmade ees läks kõik pimedaks. Tugev käsi pigistas teda nagu tangidega ja ta langes põrandale maha. Ema jooksis juure ja püüdis enda kehaga poega kaitsta.

Ludvig kargas maast üles, viskas pää selga ja hüüdis välkuvail silmil:

„Sina võid mu tappa, kui tahad, aga ma ei täida sinu käsku...“

Ja enne, kui Beethoven end jõudis koguda, tõmbas poiss järsu liigutusega end lahti isa käte vahelt ja jooksis toast välja...

Kui hää oli õues... Noor rohi ja

särav päikene... Ludvig läks edesi, ilma et isegi teaks, kuhu. Pea longus, hing täis kibedust...

Mispärast ometi isa nii valjult temaga ümber käib? Näib, et ta tahab temast lahti saada!... Olgu siis!... Ta võtab viiuli, läheb hulkuma mööda õuesid ja valab kogu oma hingevalu muusikahelidesse... Ainult viulit välja!... Poiss jäi seisma.

„Õige!“ hüüdis ta korraga rõõmsalt: „Isa läks ju nüüd kindlasti kodust välja!“

Ta pööris ümber ja läks kohe kodu-poole. Tasakesi hiilis ta ukse juure, avas selle pisut ja vaatis tuppa. Õige: isa oli toast kadund. Voodi eesriide tagant kuuldus ainult ema tasane nuuksumine. Ludvig haaris seinalt viiuli ja ruttas välja. Vana kägisevat treppi mööda läks ta pööningule ja istus katusseakna alla. Aknast paistis sinitaevas.

Väriseva käega võttis Ludvig poogna ja tõmbas temaga üle keelte. Kuuldus õrn, värisev akkord... Veel kord... veel... Helid voolasid liueldes, hõljuvalt, kergesti... See oli teise ilma vaimude vaikne, õnnelik kiidulaul... Poiss valas laulu oma valutava hinge, ja ihaldatud pisarad purskasid tal silmist...

Neid hääli kuuldes tõstis ema kohkunult päa.

„Taevas hoidku!“ sosistas ta: „Mis nõidus see on? Kes säääl võiks mängida?“

Ta avas ukse. Õrnad, võluvad helid olid veel kuuldavamad. Imestanud nais-terahvas läks mööda trepiastmeid üles pööningule. Helid tulid säält... Pööningu akna juures istus Ludvig ja mängis. Kuhu oli kadunud tema näolt kurb, rõhutud ilme? Päikese heledad kiired langesid otse tema näole, mis sädeles sisemisest õnnest. Ei see olnud enam murest vaevatud laps, see oli hõiskav taevaingel.

Rõõmutunne täitis ema südant.

„Ludvig! Minu armas poiss!“

Ema jooksis poja juure. See lasi poogna vajuda ja vaatas rahulolematusega emale otsa. Ta ei saanud enam mängida, ohkas, tõusis üles ja läks vaikselt tuppa. Ema järgnes temale. Poiss pani viiuli kohale, istus toolile ja vajus

mõtteisse. Ta hing oli veel täidetud imehelidega.

Sääl tärkas talle meele isa kõssivajund kuhu valujoontega huulte nurgas. Tulid meele isa sagedased jutuajamised emaga igapäevase leiva muredest, naabrite kaastundeavaldused, alalised ohked raske elu üle... Ja poisil sai äkitselt

Beethoveni sünnimaja Bonnisis.

halemeel isast. Oh, miks ei ütle isa temale iialgi sõbralikku sõna? Miks ei taka ta temast aru saada? Ludvig armastab ju muusikat. Ta on valmis nutma vaimustusest ja selle valju inimese jalgu suudlema, kui see mängib kurbi, hinge haaravaid viise... Poiss vajus sügavasse mõtteisse...

Kui ta mõtteist ärkas ja pää üles tõstis, langesid ta silmad seinal rippuvale päevapildile. See oli vanamees kaja-laulja ülikonnas, Ludvigi vanaisa. Poiss mäletas veel teda. Ta oli temaga mänginud. Tal oli meeles tema sõbralik hääl. Ja milline imearmas nägu, milles peegeldus niipalju sügavaid mõtteid!

„Sinu vanaisa oli tore inimene!“ üt-

les ema: „Teda austasid kõik. Vanaeas oli ta kojakoori juhataja!“

Proua Beethoveni nägu läks elavaks.

„Ja kuidas ta mängis! Kuidas ta laulis! Nii elavalt on mul kõik see meeles... Seisab säravas pidukuuues näitelaval, valgustatud hulkadest rambituledest*)... kuulajate meri...“

„Edesi, edesi, ema!“ hüüab Ludvig vahele.

„Teaatriis valitseb ärev vaikus... Oodatakse hinge kinni pidades tema laulu algamist... Ta laulab... Elu-ilmal ei ole kuulnud niisugust häält... Sinu isa laulab ka hästi. Aga vanaisa laulis palju paremini!... Ei suuda keegi hoiduda pisarast...“

Ludvigi silmad särasid. Ta nägu oli hirmsasti kahvatanud.

„Vanaisa laul tungis inimese hinge sügavamasse põhja. Kõige suurema kurjategija mustad mõtted võis ta kaotada oma kõikvõitva lauluga. Tema laulu kuuldes veersid pisarad silmist raskest murest muljutult. Ta unustas oma mure ja andus imehelidele...“

Ema ohkas...

„Taevane isa!“ hüüdis hinge põhjani vapustatud laps: „Kui väga tahaksin olla tema sarnane!“

Sa võid seda. Ainult vaja õppida. Kaua ja hoolega õppida. Pole viga, et õppimine on vahel väga raske ja igav... Ah, Ludvig! Sinust võib saada suur helikunstnik! Seda ütleb sinu isa. Pidi ju vanaisa ka kaua enne õppima.“

„Ja! Väga kaua,“ kuuldus lävelt tuttav hääl.

Ludvig jahmatas. Tema ees seisis isa. Kuid tema vaates ei olnud enam varjugi endisest valjusest. Kõju jõudes oli ta kuulnud poja mängu lõpposa ja sellele järgnevat jutuajamist ema ja poja vahel. Tal oli nüüd kõik selge. Ja kuidas ta ometi enne sellest aru ei saanud, et tema pojast peitub suurvaim ja et tema pää on loodud. võib olla pisut teisiti, kui harilikul surelikul.

„Isa!“ hüüab Ludvig punastudes ja aralt: „ma hakkam õppima... Kas tahaksid mulle veel tunde anda?...“

Isa võttis poja käest kinni.

*) Ramp — näitelava esiosa, kus asuvad tuled. E. M.

„Pärast, minu poiss, pärast!... Sina hakkad muidugi õppima. Ainult mina ei kõlba sulle õpetajaks... Sellest räägime pärast...“

Beethoven pöördus ümber ja läks ruttu uksest välja. Ema ja poeg vaatasid imestusega teineteise otsa...

Beethoven tuli koju paari tunni pärast, elav, rõõmus, ja teatas, et nädala pärast on Ludvigil uus õpetaja: kojakoori juhataja Pfeiffer.

Kuid ehk küll muutus õpetaja, ei muutunud ometi õppeviis. See oli endiselt igav, vähe meeltülendav. Ja ometi jõudis Beethoven edesi hiiglasammudega. Eluotsani pidas ta tänutundega meeles oma õpetajat, kes ainult ühe aas-

ta teda juhatas. Pärast seda sai ta õpetust kojaorganistilt Neefe'lt. See oli Ludvigile ühtlasi ka hääks sõbraks, kellele ta usaldas kõik omad mõtted ja kavatsused. Töö kandis vilja. Ludvig jõudis nii hästi edesi, et Neefe varsti määras ta omale abiks.

Nii möödusid päevad, nädalad, aastad. Väikesest Ludvigist oli saanud noormees. Raske lapsepõli, vaesus, isa vali ümberkäimine temaga olid jätnud sügavad jäljed tema iseloomu. Ta hoidus eemale inimestest, oli rõhutud, kurbtõsine. Ta hinge näis valdavat alati mingisugune rusuv igatsus... Keegi ei näinud tema naeratust, keegi ei kuulnud tema rõõmsat naeru... (Järgneb.)

1. Olen vana merimees.

Olen vana merimees. Selja tõmbab kühma, sõrmed konksudena kõveraks, jalad kangeks ja tuimaks. Jooksva vaevab puusades ja labaluis. Enam ei askelda ma kevadeti laevaahttris, kamanda mehi ega korralda merikaarte.

Nüüd on mul väike punane majake Väinavere neemel, mere kaldal. Majakese taga mühab männimets ja tormide aegu ulatuvad merelained ukse künnist kastma. Olen oma vanapõlve koduga täiesti rahul, ega ma mujal saakski elada. Kui akna avan, kuulen selgesti mere hingamist. Mõnikord, iseäranis kevadeti ja sügiseti, hakkab meri mind kutsuma, aga minust ei ole enam minejat kuhugi. Minu aeg on mööda. Ei ma ise vist lahku enam oma majakesest, kord viiakse mind siit laudust majakeses, jalad eespool, Vesku kabeli surnuaiale Anne kõrval. — Või ehk on siiski meri mulle hauaks määratud? Mispärast küll meri mind mõnikord nii valjusti peaks kutsuma? Aga ei, meri pole mulle hauaks määratud, seda kuulutas mulle juba lapsepõlves tark nägija. Isa ja vanaisa puhaku pääleegi meres, minu

viimne puhkepaik on Vesku surnuaial Anne kõrval.

Olen jäänd päris üksik, Ann lahkus juba hulga aastate eest. Oli mul ka kaks poissi, aga need lahkusid veel enne kui Ann läks. Üks hukkus meres, teine kadus sõdade keerus.

Olen üksik jäänd ja elan mälestusist.

Päeviti istun majakese trepil, või rannas kivil, mõõdan silmadega merevälja ja saadan möödapurjetavaid laevu, nagu tegin seda paljude aastate eest lapsepõlves. Enam ei lükka ise paati vette ega sõida kalalegi, mulle aitab küllalt sellest, et teiste toimetusi vaatlen. Kalalt tulles antakse mulle värsket, tubakat saan poest ja — mis mulle muud vaja. Õhtul toon piima ja leiba neeme tagant talust, süütan koldes tule ja valmistan enesele sööki.

Siis tuleb hulkumast tagasi mu ainuke seltsiline, kass Pendik, kraabib ukse taga ja näugub sisselaskmist. Avan ukse, kallan talle piima kolde ette tassi. Siis hakkab meri öiselt hingama, mina toon välja oma vanad merikaardid ja laevaraamatud, hakkan neid korraldama ja sorima. Pendik ronib lauauur-

gale ja hakkab nurru laskma. Kui aga mu mõtted kipuvad eksima noorpõlve mälestusis, jätab Pendik nurrulöömise, avab silmad pilukile, nagu tahaks temagi mõista minu mõtteid ja kaasa elada minu mälestusi.

Mõnikord kui rannas kivil istun, tulevad kapten Vergi väledajalgseid poisid minu juure, ronivad kukile ja põlvedele. Siis pean neile jutustama lugusid kaugetest maadest ja meredest, suurtest linnadest ja tormihaldjaist, kellel on pikad juuksed, ülalt naisterahva keha, alt — kalasaba ja kes tormide aegu alalõpmata saadavad laevu, ujudes kord laevaninas, kord pühas.

Teinekord valmistavad poisid ise männikorbast laevu, panevad neile purjed pääle ja saadavad Soome poole seilama. Ei nad küsi, kas nende laevu säääl keski ootab, kas nad kunagi pärale jõuavad. Nad saadavad neid laevastikkude viisi, kõige paremate lootuste ja kõige paremate soovidega. Kui õhtu saabub ja päike laskub merepinnale, korjavad nad kättega veepinnalt päiksekulda.

Siis kutsuvad nad mu tuppa ja ma pean näitama neile loodi, liivakella, suurt kompassi ja merikaarte. Väledajalgsetena jooksevad nad mu ees ja ma ei jõua kuidagi neile järele. Toas pannakse pingid ja toolid kokku, ehitatakse laev. Merikaart ja kompass asetatakse lauale, vanem haarab rooliratta ja hakkab juhtima, noorem heidab loodi vette, keerab liivakella ümber jooksmas.

Hilja õhtul tuleb ema, võtab poisid käekõrvale ja viib magama. Aga mina jätan merekaardid lauale, loe vette, toolid laevaks ja keeran liivakella jälle ümber. Mõtted hakkavad eksima mälestusis, Pendik avab silmad pilukile ja jätab ketramise. Tuleb meelde lapsepõlve kodu ja kodurand, kus minagi jooksin väledajalgseks ja saatsin männikorbast laeva kaugetele meredele.

2. Minu lapsepõlve kodu.

Minu lapsepõlve kodu oli Kulbu sadamas, mere ääres, valge majaka taga. Sinnagi kostus selgesti mere hingamine, tormide aegu ulatusid lained kastma meie künnist ja maja taga mühas

männimets. Säääl elasin emaga ja ema poolt vanaisaga. Isa oli meri omale võtnud. Temast on mul ainult paar mälestust jäädavalt säilind. Tal olid hallid silmad, kare habe ja tugevad käed. Kord tõstis ta minu enda kukile ja ratsutas siis ümber toa. Mina kilkasin ja patsutasin ta karvast pääd. Ema istus ahju ääres ja vaatas meie hullamist hiilgavi silmi päält. Oli tulnud Liibavist rongiga, sest meri oli ammugi jääs ja vana Ankruvits ei süüdanud enam mõnd nädalat majakas tuld. Sõitis posthobustel kellade helinal õue, meie ei teadnud oodatagi. Kui ukse avas, tuli palju kargust ja külma sisse. Ema tõusis laua tagant püsti, sirutas käed vastu ja hüüdis: „isa!“ Rohkem ma temast ei mäleta. Laevapoisina hoidsin alati ta pilti põues, aga see hukkus ühes „Suitsuga“.

Järgmisel sügisel saabus ühel õhtul teade, et „Auroora“ on hukkund Rootsi rannas, meeskonnast pole keski pääsnud. Isa oli „Auroora“ kapten, ja see teade löi sisse nagu välg. Vanaisa silmad tuhmusid, ta hakkas vabisema ega saand sõnagi suust. Ema laskis kirja maha kukkuda, vaatas tükk aega tuhme silmi enda ette, ahmis suuga õhku, siis pistis kiljuma ja jooksis õue. Meie vanaisaga leidsime ta pärast rannalt külma kivi päält kummuli. Säääl ta nuuksus tasakesi kuivi silmi, sest pisarad olid otsa lõpnud. Tuul sasis ja vassutas ta juukseid. — Et ka mina oleksin isa surmasõnumit kuuldes nutnud — seda ei mäleta.

Järgmisel kevadel läks ema sadamakontroris teenima, sest muidu ei tulnud enam välja. Pani igal hommikul sinise kleidi selga, valge põlle ette ja läks. Mõnikord jäin mina hommikuti kauaks magama. Kui ärkasin, oli minu jaoks söök laual ja ema juba läind. Vanaisa oli sillavaht. Istus suveti päevad otsa silla ees putkas, kodus kalavörke ja meisterdas kasetohust võrgukuppe.

Minul oli aega ja voli palju. Saatsin mööda terved päevad mererannal mängides ja joostes. Tegin minagi siis männikorbast laevu, nagu kapten Vergi väledajalgseid poisid, ja saatsin neid merre seilama, küsimata sellest, kas nad

A. Gallén-Kallela

Kullervo sõttasõit

kunagi pärale jõuavad ja kas neid keegi ootab. Kui puri mereseljale ilmus, istusin kivile ja hakkasin arvama, kas laev meie sadamasse sõidab, või laseb mööda. Tervitasin sissesõitvaid laevu ja saatsin lahkuvaid. Armastasin rohkem laevu kaugele teekonnale saata, kui tulevaid tervitada. Sisessõitev laev tõmbas küll juba eemal tervituslipu masti, aga kui reidile jõudis, lasti ankur kohe raginal vette, rebiti purjed alla, ja varsi sõitsid mehed paadis maale. Siis ei pakkund laev enam huvi. Meestel algas lallutamine „Kajaka“ kõrtsis. Lahkuva laeva madruseid ei näind kunagi „Kajakal“. Nad olid asjalikud ja tõsised, et jälgisid nende tegevust aukartusega. Selgesti paistis rannale, kuidas laevas asjalikult liiguti ja toimetati. Käidi poes toidumoonas toomas, viidi vaatidega magedat vett laeva, et pikaks teekonnaks jatkuks. Mageda vee viimine laeva oli harilikult viimne käik maale enne äraminekut. Kui nägid madruseid veevaat paadis laevale sõitvat, siis võisid rahulikult kivile istuda ja oodata, sest varssi hiiwas mõni laev ankrus, tõmbas purjed üles

ja hakkas minema. Pikka-pikka ta hakkas liikuma reidilt, tõmbas jumalaga-jätmiseks lipu masti, ja valge purje pinnal nägid selgesti, kuidas madrused mütse kergitasid. Istusid siis liikumatult kivil, saatsid silmadega lahkuvat laeva niikaua, kuni ta neeme taha või mereseljale kadus. Valus igatsus tõusis siis rinnus, oleksid tahtnud laevaga kaasa reisida tundmatu mereselja taha. Meri hakkas valjemini kohisema ja hakkasid mõistma, et ta kutsus.

Õhtuti kogunes „Kajaka“ kõrts merimehi täis. Käisin siis leti kõrval kastil istumas, merimehi vaatamas ja jutte kuulamas imelikkudest seiklustest. Mõni madrus oli jutukas kõiksugu juhtumisi rääkima, mõni jälle oli uhke ja ütles: „sõida ise kõik ilmamered läbi, küll siis näed, mis sa minult pärid.“ Mõnikord mängiti kaarte, joodi viina, lauldi karedate häältega merimeestelaule ja tantseti vaaruvatel jalgadel võõramaa tantse, mis kaugel maal õpitud. Aga kõigile madrustele oli käerandmele ankur tätoveeritud, mõnel oli laev rinnal. Mäletan üht rootsi madrust, kes tantsides alati

rinnad lahti tõmbas, sel oli rinnal naisterahvakuju ja madu. Naisterahvas hoidis käsi üleval, madu keerles tema keha ümber.

Meelsamini kui „Kajakal“, armastasin veeta õhtuid ja sagedasti ka öidki, oma vana sõbra Ankruvitsa juures, majakas. Igal õhtul, kui päiksetera kadus neeme taha, läks Ankruvits üles ja süütas majakas tule. Seda tegi ta juba palju aastaid. Ennemalt oli olnud madrus, sõitnud läbi kõik ilmamered ja võõrad maad. Vanul päevil oli jäänud Kulbule peatuma ja hakanud majakavahiks. Siin oli ta ülearu hoolas, ei suigatanud silmapilgukski, ega tulnud kogu öö jooksul kordki alla. Majakatuli on sadama silm ja laevameeste teejuht — see oli tema sõna. Hoidis siis seda tuld üleval hoole ja armastusega, nagu mõnd ohvrituld. Vaiksetel öödel tikkus sääski ja ööliblikaid suruma klaasi ette valgusevihku. Siis käis ta neid rätikuga akna eest ära ajamas, sääljuures lausus mulle:

— Kui nüüd ometi veidi tuuleõhku tõuseks... Ega muud, teevad tule tuhmiks, ega paista Kulbu tuli nii kaugele nagu peab.

Mõnikord jäi majakarõdule kauemaks peatuma. Toetus käsipuu najale ja vaatas mõttes valgusvihu suunas kaugele merele. Mis ta säääl üleval mõtles, ei ta sellest mulle rääkind.

Aga kui majakatuli rõõmsasti loitis, pistis Ankruvits tubakarulli pöske ja muutus jutukaks. Siis kõneles mulle oma seiklustest kaugetel meredel ja oma lapsepõlvest. Sel ajal, kui tema poisikene olnud, pole mõisasaksad teda merele lasknud, tema läind salaja. Peitnud enese ühe inglise laeva ruumi kolude vahele ja tulnud alles siis välja kui nälg ajand. Laev olnud juba kaugel merel. Pootsman annud esiti küll tuuviotsaga mööda pükse, aga pärast võetud ta ikkagi laevapoisiks. Sõitnud läbi mitmed võõrad mered, eland läbi mitu avariid ning hukkumist ja õppind selgeks palju võõraid keeli. Saand pärast pootsmaniks, oleks ehk kipparikski saand, aga... Siin lõpetas ta alati jutu, pani uue rulli tubakat suhu ja lausus teist juttu tehes:

— Ja-jaa, ei ole enam nii kangeid

merimehi, kui enne. Ulata see õlipudel siia, valame lisaks, tuli hakkab tuhmuma.

See oli minu sõber Ankruvits, vana Ankruvits. Pidas Kulbu majakas kaua aega tuld üleval. Säält, tule juurest majakast, ta ühel hommikul surnuna leitudki. Aga siis olin mina juba kodust ära, noormadrus, aasta merikoolis käinud.

Mäletan veel oma lapsepõlve kodust, et igal kevadel ja sügisel sõitsid soomlased oma ühemastiliste jaaladega Kulbule silku tooma ja säält vilja ja kartuleid viima. Need olid rõõmsad päevad. Silgutünnid toodi maale, „Kajaka“ taha lagedale. Pärast haisis „Kajaka“ ümbrus veel kaua silkude järgi. Sinna löid üles oma putkad ja lauad kõiksugu kaupmehed, nii et kogu aja võis saada magusat kalja, kringleid, taskunuge ja sitsirätikuid. „Kajaka“ ette kogunes palju maamehi, kõik lasinad olid hobuseid täis, ja oli paar nädalat elu ja liikumist nagu laadal. Maamehed olid hoopis teissugused kui meie mehed, rääkisid pehmet keelemurret ega teadnud, et merevesi juua ei kõlba. Mäletan, et üks katsus merest juua paarist-kolmest kohast, siis tuli ära ja lausus: „ära rüvetand vee.“ — Kaubeldi siis hoopis teisiti kui nüüd. Enne sobitati sõprust, anti kingitusi, soovuksi, nagu soomlased nimetasid. Soomlaste soovuksed olid: hülgerasv, nahkkindad ja kuivatatud kalad. Maamehed tõid võid, mune ja villu. Kui sõprus sobitatud, hakati alles müüma ja ostma. Maamehed viisid kevadel silguveerandikud ja -poolikud koju, sügisel toodi riistad tagasi, aga siis olid nad vilja täis — mõõt mõõdu vastu. Raha eest osteti vähe, enamasti oli vahetuskaup.

Minul oli soomlaste hulgas häid tuttavaid ja sõpru, vanaisa tuttavad olid nad kõik. Kui maale tuldi, oli esimene asi sillaputkasse minna vanaisa jutule. Sain kord soovukses soomepussi.

Siis oli mul päevad otsa käimist ja vaatamist, nii et ema mind harva näha sai. Tuli mõnikord õhtul otsima, leidis jaalapardalt või rannalt istumas, võttis käekõrvale ja viis koju magama.

— Kus sa mul oled pikad päevad otsa? Jääd sel viisil mulle hoopis võõraks. Näe, juuksed on pikaks kasvanud ja kuresaapad jalas.

Silitas mu salgus pääd, määris rasvaga jalgu ja pani magama.

Aga sügiseti, kui töö sadamas lõppis, loots, venemehed ja teised väljast tulnud töömehed lahkuma hakkasid, peeti „Kajakal“ suur pidu. Siis läksid ka naised ja tüdrukud kõrtsi. Ema ja vanaisa olid ka säääl. Ainult Ankruvits puudus, tema oli üleval oma tule juures. Saadeti talle siis lootsi poolt sinna üles kortel viina ja toop õlut. Ankruvits võttis soovikse vastu, aga ei puutund enne kui hommikul tule kustutas. Oldi siis kõrtsis hilja ööni. Joodi vähe, rohkem aeti juttu. Vanaisa mängis viiulit, loots laulis vanu merimeestelaule. Räägiti suvisest teenistusest ja leiti, et endised ajad olid paremad. Lahkudes jäeti üksteisega kättpidi jumalaga.

Mul on üks sügispidu iseäranis selgesti meeles, sest siis oli kõrtsis üks nägija-naine, kes kõikidele tulevikku kuulutas. Kellest saab merimees, kes jääb maale, kes hukub meres. Rääkis natuke kangelt, kes teab, kust maalt ta pärit võis olla. Ema hoidis kõvasti minu käest kinni, tahtis ikka minuga nägija juure minna, säälsamas aga kartis ja tõmbus tagasi. Viimaks tuli nägija ise meie juure, vaatas mulle teravasti silma sisse ja lausub:

— Suureks meheks sina kasvad... merimees sinust saab... kaugel sa käid, palju näed... aga meri sind ei päri...

Emal läksid silmad niiskeks, tõmbas mind kättpidi enda järele kõrtsist välja

ja hakkas koju minema. Teel hakkas nuuksatama, surus tugevasti minu kätt ja ütles:

— Joonas, ära minegi merele, ära mine!

Talvel oli meie kodus vaikne. Merele tõmbus kaas pääle, silm ei ulatand vett nägema. Ankruvits ei süüdand majakas tuld. „Kajaka“ kõrtsi ees ei peatund nädalate jooksul ühtki hobust. Vanaisa ei käind sillaputkas istumas ja ema käis ainult paariks tunniks sadamakontoris. Kõik teed ja käigud tuiskas täis, sadamasilla otsas oli kõrge hang. Meri puhkas, ei olnud kuulda ta hingamist ega kutset.

Istusime pikad õhtud toas küdeva ahju ees. Vanaisa luges piiblit või mängis viiulit. Ema hakkas mulle aabitsat õpetama. Soe ja armas oli meie talvine kodu. Vana Ankruvits käis igal õhtul meil küdeva ahju ees istumas ja juttu ajamas.

Mäletan veel, et ühel kevadel seisime emaga rannal. Tuul paisutas merd ja lõhkus jääd. Kaugelt kuuldus vee kohinat. Siis ütlesin emale:

— Ema, kas kuuled, kuidas meri kutsub? Suvel kutsus sagedasti, kui rannas kivil istusin.

Siis vaatas ema mulle kokkunult otsa, pisarad purskasid silmist, haaras kõvemini mu käest kinni ja ütles:

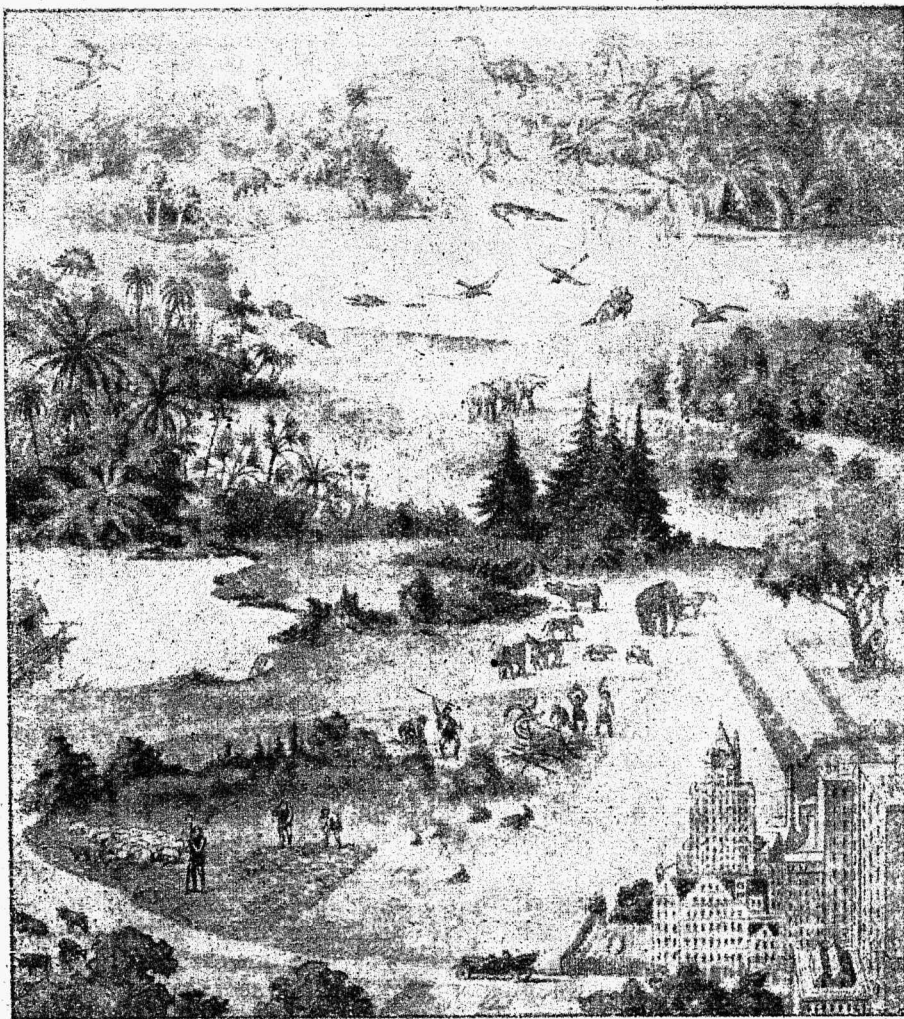
— Seda ma kartsin... Ära kuulata, Joonas, seda kutset, ära kuulata!
(Järgneb.)

Mere-imed.

Soome keelest M. N.

Suvi, päikesepaiste ja meri, kõrged kaljud laskuvad rohelisse vette, mis on nii helkjas-selge, et ulatab nägema mitme silla sügavuseni. Võimsalt kütkestavad noorte meeli pildid, mida salapärane sügavus kätkeb, ja pilt pildi järele põimub kujutelu hellalt värisevasse kangasse. Sügavuses voogab vesi, kas on iial näha koralle, pärleid, konnakarpe, millest muinasjutud kõnelevad? Meriheinad hõljuvad all kivikummituste vabel, ja miski liigub säääl. Kas on säääl varitsemas mingi kohutav peletis? Uh, tahaks pilgu kõrvale pöörda sest hirmutavast sala-

pärasusest! Maailm ümberringi on nii imelik ja võõras, siin võib äkki kõik mis tahes ette tulla. Meresügavused on alles uurimata maailm, kui muinasjuturiik, kus kõikisugused üllatused võivad juhtuda, kus võib olla kõikisugu aardeid ja ilusid ja kõikisugu koledusi. Ei teata kasvude, ega loomade, ega eluta olen-dite nimesid, kuid nad kõnelevad kujut-lusele oma keelt, mis on lapse- ja noo-rusmaailma saladus. Ja vee hõljuv kristallselgus on ilu, mis võlub noore inimlapse meele, nii et ta kivikujuna jääb istuma kuuma kalju sülelusse.

Mis on valguseaasta.

Maailmaruumi kauguste möötmiseks ei küüni maised mõisted ega möödud. Astronoomid möödavad sellepärast kaugusi valguseaastatega. Valguseaasta on pikkus, mille valguskiir läbib aasta jooksul. Valgus tungib sekundis edesi 300.000 kilomeetrit, valguseaasta tähendab nõnda siis $9\frac{1}{2}$ biljonit kilomeetrit. Sääraste kauguste ettekujutamine on inimestel võimatu. Alles võrdluste kaudu saab sest mõninga mõiste. Kui auto kihutaks ööd-päevad läbi 60-kilomeetrilise kiirusega tunnis, siis kuluks 18 miljonit aastat valguseaasta maa

läbisõitmiseks. Kui oma sõidusihi võtame tagasi minevikku, siis saaksime näha maakera ajalugu.

Suurest moodest maailmalinnast tormaksime mööda vanadest egiptlastest ja nende püramiididest, näeksime esimesi põllutöökatseid, karjakasvatamise algeid ja vaiaehitusi. Ikka edesi läheb sõit, haruldased, ammu surnud loomad jäävad tee kõrvale, kuni jõuame kriidiajajärgu viimasteni saurusteni. Niikaugele suudaksime sõita tagasi maakera minevikku valguseaasta jooksul. Kõige ligem kinnistäht, Alfa Centauri,

on meist aga neli valgusaastat kaugel, astronoomid aga rehkendavad sageli sadade ja tuhandete valguseaastatega.

Olgugi, et meie autosõit ulatus kaugetse minevikku, oli see siiski vaid täpkekene. Kui maakera mineviku kemberiumist algades kuni esimeste elunähtuste tekkimiseni filmiksime 129 kilomeetri pikkusele lindile, siis nõuaks selle

filmi näitamine 100 tundi, s. o. neli päeva, neli ööd ja neli tundi. Meie autosõidu pikkus ses filmis kestaks ainult kolm tundi. Seitsmekümneaastane inimelu oleks ainult $\frac{1}{20}$ sekundit. Terve sekundi jooksul läheks mööda 1400 aastat ja inimese esimeset ilmumisest maakeral kuni meie ajani kuluks filminäitamisel kolm minutit.

Kullervo sõttasõit.

Akseli Gallèn-Kallela pilt.

Lhk. 11.

Kullervo on Soome eepose Kalevala õnnetuim kangelane. Ta isa Kalervo pidas oma venna Untamoisega vihast sõda. Untamoinen hävitas Kalervo talu ja Kullervo oli Untamoise talus orjaks. Siis vandus ta hirmsat kättemaksu Untamole, nõnda et Untamoinen hirmuga tahtis poisi tappa. Ei hakanud aga ükski tapanõu poisi pääle. Siis müüdi Kullervo sepale Ilmarise orjaks. Säält põgenes ta minema ja jõudis pärast pikka rännakut vanemate uude koju.

Kallela pilt kujutab Kullervo sõttasõitu Untamoise vastu. Ses lahingus hävines Untamoise talu ja pere.

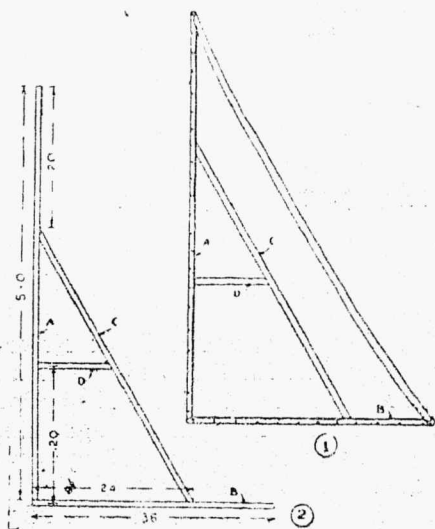
Kallela kuulub Soome suurimate kunstnikkude sekka, ta on üles näidand erilist huvi Kalevala ainete vastu ja loond neist rea suureväärtuslikke pilte, millede hulka kuulub ka „Kullervo sõttasõit“. Näeme siin kangelase sõitvat oma toredal sõjaratsul, keset kõledat talveööd ja virmaliste vehklust.

Uisupurjed.

Purjesõidusport jääs on kaunimaid talvelõbusid. Selleks ehitatakse suured kelgud, millel peal purjed nagu võidusõidu paatidel. Kelgule mahub suur meeskond. Noolkiirelt libiseb niisugune sõiduk üle libeda jää. Sellane sport on muidugi võimalik suurtel jäädel — merel ja suurtel järvedel.

Purjesõitu võib aga harrastada uisutajagi. Juuresoleva joonistuse mõõtude järgi võib kergesti valmistada raami, millele tõmmatakse riie. See võib olla lihtne kotiriie. Suur lõbu on niisuguste purjedega jääs liuelda ja õppida tundma isesuguseid, sõitmise- ja loovimisvõimalusi.

Kõiki noorusmaalasi, kes ajakirja korratumalt saavad kätte, palutakse sellest kohe talitusele teatada.

Saadetud kaastöö olgu alati kirjutatud lehe ühele küljele ja võimalikult laiade joonevahedega.

Tellimised tulevad adresseerida talituse, mitte toimetuse nimele, kõik kaastöösse, ülesannetesse ja üldse sisse puutuvad kirjad aga toimetusele. Loodusesõbra nurka puutuvais küsimusis tuleb pöörduda hra J. Käisi poole Võru õpetajate seminaris. Malenurga toimetaja hra Burmeisteri aadress; Tallinn, Narva maant. 26,6.

NOORTE VALD

Ebaverel.

Alex Saarela.

Ta asub metsa keskel, ta küljed on kaetud tipuni sarapikuga ja kuusikuga, ja väsitava kõndimise tasuks mööda sarapiku looklevat teed mäele ilusa maastiku nägemiseks paistab ainult ühelt poolt raiestik, paar talu ja nende taga mets; mujale on vaade piiratud sara-puudega ja kuuskedega.

Maastiku ilu otsijaile vähe, peaaegu mitte midagi.

Kuid lõbus on luusida sihitult sarapikus, vahtida läbi põõsaste sinist taevast, ronida puude otsa ja pääle väsimust lebada mäel põõsa varius ja juttu vesta.

Olime jälle Ebaverel, mina ja minu sõber Kaarel. Ta kodu on siin lähedal metsaveerul, karjas on ta käind siin, teab kus hää lebada, kus lumi sulab varemini ja kus kasvavad sügisel suurimad pähklid.

Hakkasime sammuma sihita mööda jalgrada. Sarapuuoksad ühendusid üle jalgraja rohelisteks katuseks, mille läbi vilksahtel sinine taevas kõrvetavalt soojendava päikesega. Kuid sarapiku vilus oli jahe ja vaikne, mida segas ainult siin-säääl põõsas laulev lind ja kuuse otsas kraaksuv vares.

„Just nagu džunglis.“

„Vahe oli ainult selles, et džunglis on ahvid ja tarzanid, kuid siin peame ise tarzaneiks hakkama,“ ütles Kaarel, haaris kinni jalgrajale rippuvast oksast, siis teisest, kolmandast ja oligi juba põõsaist üleulatava tugevatüvelise näju otsas

„Kas mina ka tulen?“ hüüdsin alt.

„Jää alla, kui tahad.“

Kuid mina ei jäänd alla, vaid ronisin ka üles ja istusin mugavasti oksale.

„Oleme tarzanid või midagi nende-taolist kuski Aafrika džunglis,“ haaris Kaarel kinni omast tarzani-ideest.

„Siis lase kuulda ahvide sõjakisa. Ehk ilmub sellepääle mõni lõvi, kellega võid jõudu proovida. — Aga siin on tõesti suurepärane olla.“

„Kui sa minu käel ei istuks, siis küll,“ arvas Kaarel.

„Tähtsusetu pisiasi ei tohi rikkuda ülevat meeoleu.“

Vaatlesime hetke ümbrust. Põõsaste ladvad meie all olid nagu kääridega löigutud ühetasaseks rohelisteks vaibaks, millest läbi kasvasid kuused, lastes omi oksu tuulel paitada. Üle põõsaste, kuus-kede vahelt, paistsid asunikkuude uued hooned, põllud ja nende taga Väike-Maarja kirik, terav torn taeva poole, nagu tahtes kõrguses Ebaverega võistelda.

Laskusime puu otsast sarapiku villu ja hakkasime kahe käega teed tegema läbi põõsastiku mäele, sest jalgrada tundus liig igavana käimiseks.

Tükk aega rähklemist, lõõtsutamist, tosin kriime ja sama palju muhke kuni mäetippu jõudsimet, kus kohe põõsa varju sirutusime väsimust puhkama.

Hää oli nii lebada, käed pää all ja vaade peatudes kord möödaldendaval varesel, põõsas laulval linnul või sinisel taeval hulkuvail pilvil.

„Siin oleks võinud olla vanasti maalinn,“ tegin juttu.

„Mõned inimesed räägivad, et olevat olnud, kuid on kahtlane, sest Eesti maalinnade nimestikus seda ei ole.“

„Pajata veel Ebaverest, mul siin hää kuulata.“

„Siit veidi maad edesi on tükk müüri, olevat parunite jahilossi jäanus, räägivad vanainimesed. Mäest on liikvel ka mõned muinasjutud, kuid ei tea, kas on üles märgitud või ei.“

Mäe tähtsus on ammu kadund. Ainult sügisel pähklite valmides on mäel elevust märgata. Ilusail suveilmul tulevad siia jalutama mõned väike-maarjalased ja suvitajad. Vahel on mäejalal pidu, siis kostab mäele inimeste kõnenumin, tantsumuusika ja metsas purjutavate joobnute laul ja lärm.

A. Laar

Ebavere vihastub sellest ja mets kohab halba ilma ennustavalt.

Okupatsiooni ajal ehitati siia vaate-torn, kuid hävitati varsti peale sakslaste minekut; keegi karjapoiss löikas noaga ühe posti läbi, siis teise ja torn kukkus mürinal keset sarapikku mäeveerule maha. Karjapoissid tegid puudest tuld, mõni viis neid ehk kojugi ja jäigi veel ainult mälestus tornist.

Hiljem täitis vaateorni aset mäetipus kasvav kuusk; taoti vaid tugevad raudpulgad kahelepoole puud ja redel oligi valmis. Kuid ka see vaateorn hävis; tugev tuul oli ta ühel ööl katki murdnud ja üle mäetipu sirutanud.

Kahju, et sedagi pole, oleksime otsa ronind.“

Olin Ebavereist kuulnud, olin väsimusest puhand.

„Läheme nüüd edesi kolama. Varsti peame kojugi minema.“

„Läheme.“

„Sammusime jälle sarapuuoksist võlistiku all, mille läbi vilksahteles sinine taevas üksteist taga ajavate valgete pilvedega.

öö

Aeg.

Marta Ruus.

Keegi ei tea, kus asub mu kodu ja ükski ei aima kuhu lähevad mu teed. Minu järel ruttab elu, sest kunagi ega kuski ei peatu ma — olen Aeg. Inimlapsed ei tea mu sündi ega surma, sest olen igavene. Aastatuhandeid juba olen rännand, ja teised, tundmatud, ootavad mind ees. Omil teil olen näinud hääd ja kurja, viha ja armastust, elu ning surma, ja ükski neist ei kao, seni kui olen mina. Nägin rikkaid ja vägevaid, kulla ja purpuriga ehituina. Nägin hulkadena vaeseid ja armetuid, kelle palgeil oli hangund valu. Ja neidki nägin, kes rääkisid vendlusest, armastusest, aga seejuures ajasid kerjaja oma

Rii

Jaälili

ukse eest sõimuga minema... Palju nägin väiklust, kadedust ja kurjust, ent ka samapalju hääd, ilusat ja kõrget... Lõpmatuid ja hämarad on mu teed ja igal teelahknel seisab inimõlv oma hädade ja rõõmudega.

Olen muutlik ja tujukas ja inimesed ei armasta mind. Viin kaasa nende

nooruse, nende elu ilusamad hetked ning oma julguse ja jõugi annavad nad mulle. Mu kätes jahtub palavamgi arm ja soojem sõprus... Vahel aga puistan unustustolmu kurvile mälestusile ja katub valusad elamused...

Keegi ei tea, kust ma tulen ja kuhu ma lähen — sest olen — Aeg.

LOODUSESÕBRA NURK.

I. Ülesannete lahendus.

(V. „Noorusmaa“ nr. 16, 1926.)

1. Kass tõmbab ronimisel ka pange üles, sest jõud, mida kulutab kass ronimiseks, andub edesi ploki kaudu pangele ja tõstab ka teda ülespoole. Kass ja pang jõuavad ühel ja samal ajal üles, ja kass kulutab kaks korda rohkem jõudu, kui ronimisel kinnitatud köit mööda.

Nii oleks hõõrumise täielikul puudumisel. Kui aga arvestada ka hõõrumisega, siis mõjub kassi jõupingutus pangele seda vähem, mida suurem hõõrumine, ja pang võib ka paigale jääda.

Õigeid lahendusi: V. Sukmann — Mustlas, K. Pohla — Nõmmel, B. Martinsen — Viru-Jakobis.

2. Kui pudel korgiga kinni, siis mõjub kärbse raskus täiel määral, ja kaalukauss pudeliga vajub. Lahtises pudelis, kui selle suu küllalt lai (klaas-silindris) ei mõju kärbes sugugi, sest et õhulikumine pudelis kohe tasakaalustatakse välise õhu mõjul; kitsa kaelaga pudelis mõjuks kärbse raskus ainult osalt.

Õigeid lahendusi: K. Sopp, J. Minsky — Esnas, V. Sukmann — Mustlas, B. Martinsen — Viru-Jakobis.

3. Aerutajate jõukulu mõlemal korraldadel on üks ja sama. Võrdluseks võiks tuua järgmise näite: on täiesti ükskõik jõukulu mõttes, kuidas meie vagunis rongi liikumisel liigume. Vastupidine arvamine võiks siis tekkida, kui silmas peetakse mingit kindlat sihti kaldal, mida aga ülesandes ei ole.

Õigeid lahendusi: R. Roots—Mäksas, Rud. Leiman—Võrus J. Tisler—Kilingi-Nõmmel, B. Martinsen — Viru-Jakobis.

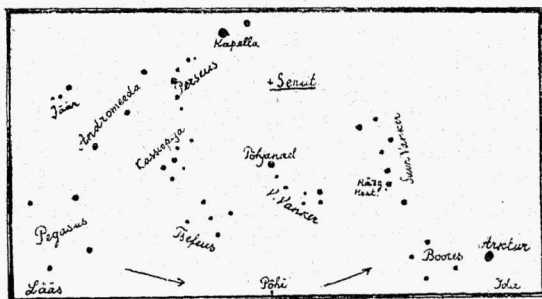
Järelikult on kõik kolm ülesannet õieti lahendanud ainult B. Martinsen, kes ka saab auhinna — luubi.

II. Vaatlusi näärikuus.

Näärikuuga algades õnnestub nii mõnigi kord õhtul tähistaevast vaadata. Iga loodusesõber võib tähele panna, et kevade poolel öisel taeval harulduselt palju säravaid tähti näha, nende hulgas ka kõige ilusam punakas-sinikas Siirius. Ta on õieti lõunapoolkera täht, s. o. lõunapool ekvaatorit, ja sellepärast ei tõuse kuigi kõrgele meie vaatepiiril, nagu päikegi talvel, millal ta lõunapoolkera rohkem valgustab ja soojendab.

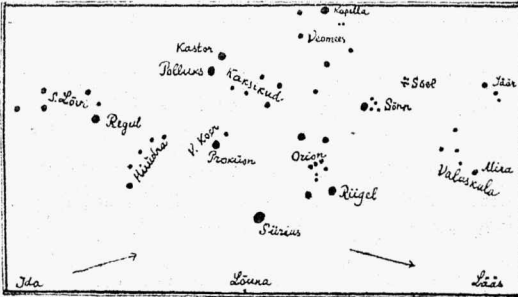
Toome siin 2 kaardikest, mis aitaksid ilusamaid tähtkujusid ja heledamaid (1., 2. ja 3., osalt ka 4. suuruse, õigmini heleduse) tähti leida. Esimene kaart kujutab vaadet lõunapoole, teine aga põhjapoole näidatud kuupäevadel ja tundidel.

Tähtkujude nimedega on seotud mitmesugused vanast ilmast pärit mui-

Vaade põhja'aevale 1. märtsil k. 8 õhtul, 15. veebruaril k. 9 õhtul, 1. veebruaril k. 10 õhtul, 15. jaanuaril k. 11 õhtul.

naslood. Vanailma inimene lõunamaal tema süsimusta taevaga ja kalliskividenä hiiilgavate tähtedega (Kreekas, Egiptuses j. m.) nägi tähtede keskel muinaskangelasi, loomi, linde ja luuletas tähti vaadeldes lookesi, millest siin mõne toome.

Vaade lõunataevale 1 märtsil kell 8 õhtul, 15. veebruaril k. 9 õhtul, 1. veebruaril k. 10 õhtul, 15. jaanuaril k. 11 õhtul.

Meie Suur Vanker on täheteaduses Suure Karu, samuti Väike Vanker — Väikese Karu nime all tuntud. Neid nimetusi seletabki järgmine muinaslugu. (Suurest Vankrist on ka meil muinasjuit: „Hunt härja kõrval“.) Arkaadia kuninga tütar Kallisto äratas Zeusi abikaasas Heera's armukadeduse, kes tahtis Kallistole kur asti kätte maksa. Et teda oma abikaasa viha eest päästa, muutis Zeus Kallisto karuks. Kord kohtas jahil Heera poeg Arkas Kallistot karuna ja tahtis teda surmata. Zeus'ile ei jäänd muud üle, kui neid mõlemaid taevasse võtta, kus Arkas ja Kallisto seni Suure ja Väikse Karuna (Vankrina) seisavad. Heera aga ei rahustunud sellega ja tema nõudmisel pani Ookeanos nad mõlemad igavesti Põhjanaanaba ümber liikuma, ilma et nad kunagi rahu leiaksid. See tähendab, et Suur ja Väike Karu (Vanker) kunagi ei loojene. Pööreldes pooluse ümber, millisena võetakse meie pävil harilikult Põhjanaanala V. Vankris, ei kao nad vaatepiiri alla ka kõige madalamal seisakul. (Kaardil ongi Väike Vanker niisuguses seisakus), kuna suurem osa meil nähtavaid tähti tõusevad ja loojenevad, nagu päike ja kuugi, ja teevad täieliku ringi-ööpäevaga.

Tuntud on ka muinaslugu järgmistest tähekujust: Tsefeus, Kassiopeja, Andromeeda ja Perseus. Andromeeda oli Etioopia kuninga Tsefeuse ja tema abikaasa Kassiopeja tütar. Kassiopeja oli väga uhke oma iluduse üle ja kord mererannal istudes kinnitas nümfiidele, et ta neistki ilusam olevat. Pahandatud nümfiide nõudmisel tahtis merejumal suure uputusega Tsefeuse kuningriiki karistada. Sellest sai päästa Tsefeus oma riigi kalli ohvriga: ta pidi oma tütre Andromeeda ohverdama merekoletistele. Andromeeda naelutati kõrge kalju külge. Sääl nägi teda Perseus, tulles võitjana võitlusest Gorgoga; võidumärgiks oli tal käes Meduusa pää. See oli kole asi: Igaüks, kes Meduusa pää nägi, kivistus korruga. Perseus hoiatas Andromeedat, et ta mitte ei vaataks tema poole. Siis kutsus Perseus merekoletise, kes ka tuli sinna, aga vaatas Meduusa pääd ja moondus korruga suureks kaljuks. Perseus vabastas siis Andromeeda ja nad elasid õnnelikult abielupaarina kuni surmani. Pärast surma said kõik tegelased omale kohad taeva tähtede keskel.

Orioni kujutatakse jahimehena, kelle kõrval kaks koera — Väike Koer ja Suur Koer (Siirius ongi selle tähekuju suurem täht) jne.

Meid huvitab nendes lugudes vanailma inimese rikas mõttelend, mida temas äratas tähistaevas. Ehk vaatavad ka noorusmaalased säravate tähtede poole mõtlema pilguga.

Näärikuul ilmub õhtutaevale planeetidest **E h a t ä h t — V e e n u s**, liginedes kiiresti Jupiterile, kes alguses k. 8, pärastpoole kella 7 paiku loojeneb. Ka punakas **M a r s** on hästi näha kuni k. 2–3 öösel.

Ülesandeid ja küsimusi.

1. Miks muutub tähtede vaatlemise aeg, kui neid tahame näha ühel ja samal kohal, nagu kaardikeste all näidatud.

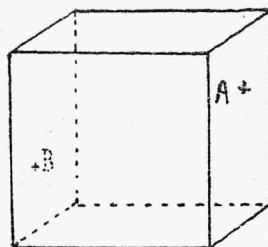
2. Miks täiskuu talvel kõrgemal käib, suvel aga hoopis madalale vaatepiirile jääb?

3. Miks krudiseb lumi jalgade all kõva külmaga?

4. Miks läigivad saanijäljed lumel?
5. Miks praksuvad puud põlemisel ahjus?

6. Leida lühedaim tee pp: A ja B vahel kuubi pinda mööda (v. joonis).

Nende ülesannete lahendajate vahel loositakse auhind — liikuv tähekaart.

VÕISTLUSI JA ÜLESANDEID.

Endiste aastate eeskujul toob Noorusmaa ka sel aastal huvitavaid ja vaimuarendavaid auhinna-ülesandeid mitmesugustelt aladelt.

Poolaasta lõpul anname kõige suurema arvu õigete lahenduste saatjale auhinna.

Ülesanne nr. 14.

Kes juhatab väsind mehe koju?

Ülesande õigeid lahendusi oli üldse 23, järgmiselt noorusmaalasilt: Paul Maivel, J. Valter, Saare Sass, O. Mets, N. Uussaar, Tooma Kaalu, Hilda Nõu, E. Liping, R. Keres, A. Siitam, A. Kurut, B. Martinson, A. Mikkin, J. R. Siirak, E. Luuk, R. Leimann, H. Rosin, A. Schütz, J. Tisler, E. Gerberson, E. Kruus, P. õunpuu, A. Pihlak.

Auhinnaks sai E. Luuk, Tallinnast — Shakespeare: Kuningas Lear.

Ülesanne nr. 15.

Nõiutud sportlane.

Ülesande lahendus oli võrdlemisi vähe, nimelt 13. õigeks osutus neist aga ainult üks, mille oli saatnud Saare Sass, Väike-Maarjast. Enamik lahendajaid oli jätnud mõne musta laigu tarvitamata, või tarvitanud seda valesti. Sportlase kuju saame v a l g e, mustade laikude vahel, nagu näitab joonistus.

Ülesanne nr. 16.

Kaadi ja vastutulijad.

Ülesande lahendus on lihtne: vanem naine on mehe ema ja noorem — tütar.

Õigeid lahendusi saatsid: J. Valter, Saare Sass, K. Pohla, O. Mets, R. Leiman, A. Määrits, R. Tiisel, A. N., P. Reets, K. Veber, R. Koppel, E. Gerberson, A. Männik, B. Martinsen, Sootuluke, L. Rammi, V. Mudi, A. Schütz, H. Nõu, A. Kurut, V. Pedajas, R. Keres, K. Gerberson, P. Maivel.

Auhinnaks sai O. Mets. Väändrast, Schilleri raamatu — Wilhelm Tell.

Lubasime anda sellele noorusmaalsele auhina, kes kõige enam saatnud õigeid ülesannete lahendusi, et ühesuguses kõige suuremas arvus oli saatnud lahendusi mitu noorusmaalast, siis sai loosimisel määratud auhinna — M. Cervantes'i — Don Quijote — E. Gerberson, Kilingi-Nõmmelt.

Raadioaparaadi sai loosimisel H. Rosin, Tormast.

1. ülesanne.

Kaks araablast, Ahmed ja Jussuf, rändasid vagadena muhameedlastena Mekkasse. Pika rändamise järele jõudsid nad väsinuina ühte oasi ja hakkasid palmi all sööma. Ahmedil oli viis leiba ja Jussufil kolm. Kui nad just sööma hakkasid, tuli nende juure võõras rändaja ja palus ka süüa, lubas neile selle eest anda kaheksa piastrit. Mõlemad olid sellega nõus. Kolm meest sõid ära kõik kaheksa leiba. Võõras pani maha kaheksa piastrit ja läks.

Ahmed tahtis kohe võtta viie leiva eest viis piastrit ja teisele anda kolm. Jussuf ei olnud sellega nõus, ta nõudis omale poole, s. o. neli piastrit. Tülitse- sid tüki aega ja kumbki ei tahtnud anda järele. Oaasis elas valge mees, kes tarkuselt oli kuulus. Ahmed ja Jussuf ot- sustasid ta juure minna nõu küsima. Valge tarkmees tuli neile lahkesti abiks ja otsustas: Ahmed saab seitse piastrit ja Jussuf ühe.

Kas oli otsus õige?

Vastused saata toimetusse 15. küt- lakuu päevaks. Lahendusest võivad võt- ta osa Noorusmaa 1927. a. esimese vee- randaasta tellijad. Õieti lahendajaile loositakse hää raamat.

Noorusmaalased omavahel.

Aasta vahetusel sai toimetus noorusmaalasilt hulga tervitusi ja õnnesoove. Samuti tahtsid paljud noored Noorusmaa kaudu teistele ütelda tervitusi. Et kõiki tervitusi siin võimatu avaldada, siis olgu sellega kõigile noorusmaalasile antud edesi nii üksikute noorusmaalaste kui ka toimetuse tervitused ja südamlük

hääd uut aastat!

Missuguse elukutse valite suureks saades ja miks?

Suureks saades hakkam õpetajaks. Või- maluse korral läheksin meeleldi laia ilma rei- sima. Rii.

Suureks saadeks hakkam inseneriks. Lycien.

Valitav elukutse peaks olema täis rändamist ja avantüüre. Lucifer.

Hakkam põllumehiks, saab palju värskes õhus viibida. N. Aster.

Suurena on hilja elukutset valida, seda tuleb enne teha. Margus.

Ütlen sulle, sõber Sopp, et õpin tehni- kuks, sest tehnika päralt on tulevik. Tehnika kergendab inimsoo elu. Kunagi aga ei unus-

ta ma selle kõrval kirjandust, sest kus pole kirjandust, sääl pole kultuuri.

Paul Töldsepp.

Mida mäletate oma kõige nooremast elueast?

Kõige nooremast elueast mäletan seda, et mul oli väike vend, kes tihti nuttis. Mul oli seda kuuldes hale meel ja palus'n ema: Vii tant' ära, vii tant' ära. Mõnikord hakkasin ka ise ühes nutma. Tooma Kaalu.

Nooremast elueast mäletan vaid oma ümbrust, mitte oma tegevust.

K. Sootaim.

Mäletan, kuis vend läks kord külla ja jättis mu üksi koju, sest mul olid katkised püksid. Üksi olles kartsin tonte ja ronisin ahjule. Rii.

Mäletan kuis väiksenä kukkusin kraavi ja emale ütlesin, et „mina kukkusin teine poole kraavi ja vend kukkus kolmaspoole.“
Hirveke.

Veider küsimus. Mäletan kõike, aga selle seletamiseks puudub siin ruum ja ka tahtmine.
Lucifer.

Mäletan seda, kuidas maailmasõja ajal tulid sakslased saartele ja meie lambad ära ajasid. Olin siin lambakarjas. Šrapnellikuul vihases minu eest mööda ja lõhkes põllul. Pärast said sakslased meid kätte ja meie oma lambad kätte.
Unistav Ivu.

Mäletan, et olin kord tahmasest korstnapühkijast surmani hirmund.
Margus.

Väike Riku! Nime järele otsustades oled vist väike poisu ja tahad teada teiste noorpõlve mälestusi. Olin alles pisi-pisikene poisu. Minu isa armastas mind väga; ükskord kadus ta ära. Kuhu, seda ei tea. Mäletan ainult, et aknast soideti mööda, sääl oli kirst.

Ilusaime hetk aga minu lapsepõlvest on see, et ühel kevadisel hommikul tuli keegi võõras naisterahvas meile ja nõudis mu venda Osvaldit ajutiselt enesele, et sel parem elu sääl oleks, sest minu võõrasisa oli hirmus tige: ei annud süüa, pani mind vennaga ukse tahä, kui kodust ära läks, peksis jne. Osvald andis eitava vastuse. Mina aga tõttasin kõöki, panin pastlad jalga, rided selga, ning ruttasin tuppa. „Ema, mina lähen!“ andsin ma otsuse. Ema vaatas mulle kahtlaselt otsa, kuid leidis minu näolt tõsise pilgu, lubas, ja mind viidigi paar kilomeetrit kaugusele n. n. „Tõlla“ tallu.

Läksid mõned nädalad, mind viidi endisesse koju tagasi. Kuid võõrasisa oli hirmus kuri ja hakkas mind peksma. Mina pugedin kuidagi toast välja, läksin „Tõllale“ tagasi! Uuesti toodi mind koju. Nüüd võeti saapad jalast ja peideti kuhugile ära, kuid uuesti põgeresin, a. nult sukad jalas (lumi kattis maad!) tagasi „Tõllale“. Nii sattusin viimaks sinna kasulapseks, kus ma oma nooruse veetsin.

Oleks nimetamiseväärt veel see, et õige pisike olles mind alati vennaga lukutaga hoiti. Et vend vanem oli, siis leidsime pääsetee: toal oli laudadest vahesein. Säält löime laua eest ära ja läksime toast välja. Kui võõrasisa silmasime, olime uuesti kui hiired kassi kodusolekul toas. Kuid väljapääsutee oli lühike: Laud löödi kõvasti kinni, koguni kapp tõsteti sinna ette ja väljapääsuteest polnud juttugi!

Mäletan kellestki vanaemast, kes mulle nooruses alati pruune kartuleid andis, ning mind hoolega hoidis. Mida valgemaks muutusid vanaema juuksed, seda heldemaks, kuldsemaks läks ta süda ja ei unune iialgi mu meelest.

„Noorusmaa“ ruum ei luba pikemalt, nii siis: ole rahul sellegagi!

Paul Tõldsepp.

Mida otsite ajakirjust ja raamatuid neid lugedes?

Raamatuid ja ajakirjust otsin seletust enesekasvatuse ja ellu puutuvate küsimuste kohta.
Tooma Kaalu.

Ajakirjad on hääks sõbraks ja mõnusaks ajaviiteks.
Rii.

Põnevaid jutte.
N. Aster.

Teaduslikke kirjutusi ja realistlikku ilukirjandust.
Margus.

Luuletusi, mõtteteri, hingeelulisi ja ajaloolisi romaane.
Paul Tõldsepp.

Missugust tööd teete parima meelega ja miks?

Armastan isal aidata mett vurrida, „Noorusmaad“ lugeda ja ta ülesandeid lahendada.
Tooma Kaalu.

Loen raamatuid, vaatan pilte ja teen ka ise joonistamiskatseid.
Rii.

Kui sportimist ja viiulimängu ka tööks lugeda, siis armastan neid kõige enam.

Elmar Helleste.

Meeldiv ja puhas on heinatöö.

Hirveke.

Kehalist tööd väljas.
Margus.

Vilja rõuku panna, sest õhtul videvikul on hää rõugu ääres kuulata kõrte krõbinat ja rõugu aluspuude praksumist. Väike Riku.

Teen parima meelega vaimutööd, uurides teadust ja kirjandust. Selle kõrval meeldib mul töötada tehnikagümnaasiumi töökodades ja suvel kas mõnes asutuses või vabrikus.

Paul Tõldsepp.

Missugune ajakiri meeldib teile kõige enam ja miks?

„Noorusmaa“ ja „Noorte Punane Rist“ meeldivad mulle kõige enam.

Tooma Kaalu.

Huvitavamad noorte ajakirja, kui „Noorusmaa“ ei leia ma praegusest eesti ajakirjandusest.
K. Sootaim.

Kõige enam meeldib „Noorusmaa“ sest sääl leidub kõike, mida otsin ajakirjast.

Rii.

„Noorusmaa“ ja Eesti Spordileht.

Helmar Helleste.

Huvitavad on „Noorusmaa“, „Kodu“, Roman ja „Kaitse Kodu.“

Lucifer.

Kõige enam meeldib „Noorusmaa“ ta kunsti käsitatavate kirjutuste ja seklusjutude pärast.
Nikolai Aster.

„Noorusmaa“. Miks? Seda peaks Imbi isegi teadma.
Unistav Ivu.

Muidugi „Noorusmaa.“
Margus.

Mulle meeldib kõige enam „Looming“, milles töötavad meie parimad kirjanikud. Noorte ajakirjadest oli „Vikerkaar“ hää ajakiri ja nüüd tema aset täitev „Noorusmaa“. Kena ja odav ajakiri on ka „Kevadik“, mis küll ilmub kahjuks vaid kuus korda aastas.

Paul Tõldsepp.

Missugust hääd omadust näeksite meeleldi oma sõbras?

Sõbrast soovin, et tal oleks veel palju teisi hääduse poole püüdvaid sõpru.
Tooma Kaalu.

Pääle mulle avaldatud sõpruse olgu mu sõbral kõik inimlikud hääd omadused. Rii.

Tahan, et sõber oleks avameelne.
Lycien.

Musikaalsust. Elmar Helleste.

Peaksin võima oma sõpra usaldada, samuti tema mind. Paul Tõldsepp.

Uusi küsimusi.

Mis teeksite, kui leidurina midagi tähtsat leiaksite loodusest või tehnika alal?

K. Sootaim.

Missugune tunne on teil öösi läbi surnuaia minnes?

Lycien.

Mis lugesite jõuluvanale ette, kui ta teil esimest korda külas käis? Tooma Kaalu.

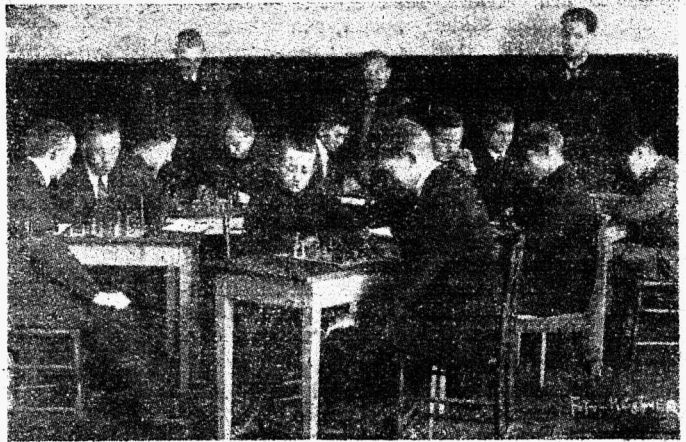
M a l e.

Toimetaja A. Burmeister.

Koolinoorsoo maleturniir Pärnus käesoleva õppeaasta pühadevaheajal.

Osavõtjad vasakult paremale: püsti zürri — Luik, Kirsfeld, Uttopärt.

Mängivad: — Joonas, Bernhard, Tulp, Virkus, Kuningas, Tammist, Janson, Kaup, Jögi (ei ole pildil näha), Küttis, Kamel, Reichenbach.

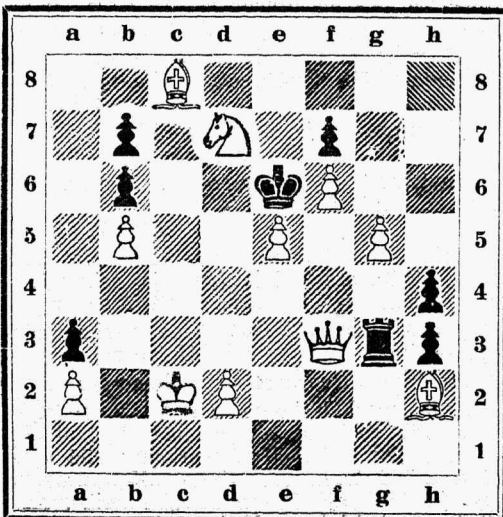
Ülesanne nr. 13.

Kokku säädnud Martin Willemson (Pärnus).

„Noorusmaa“ originaal.

Selle ülesande lahendamine annab võistlusel 2 punkti.

Mustad.

Valged.

Valged: Kc2, Lf3, O8c⁷ ja h2, Rd7, E⁷Ea2, b5, d2, e5, f6, ja g5.

Mustad: Ke6, Vg3, Ea3, b6, b7, f7, h3 ja h4.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

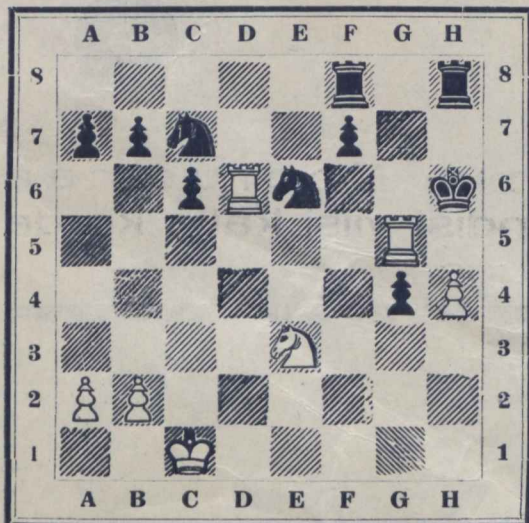
Märkus. Ülesannete autoritel loetakse ka need punktid, mis on määratud ülesannete lauendamise eest.

Male- ja kabeülesannete võistlus.

Juhime noorusmaalaste tähelepanu sellele, et male- ja kabeülesannete lahendajatele määratakse aasta lõpul auhinnad. Ligemat edespidi.

Lõpumäng nr. 8.

Mustad: Schulter.

Valged: St. Amant.

Järg oli:

1. Re3—f5+, Kh6—h7
2. Vg5—g7+!, Re6 : g7,
3. Vd6—h6+, Kh7—g8,
4. Rf5—e7 annab matt.

Ülesande nr. 10 lahendus.

1. Oc7—f4, Kc5 : b4.
2. Of4—d6 annab matt.
1. (Oc7—f4), Kc5—b6,
2. Lh4—f2 annab matt.
1. (Oc7—f4), Kc5—d4,
2. O14—d6 annab matt.
1. (Oc7—f4), ükskõik
2. O14—e3 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: G. Friedmann, Erich Laasi, V. Mikenas, An. Jakobson (Tallinnast), Karl Tisler (Kil.-Nõmmelt).

K a b e.

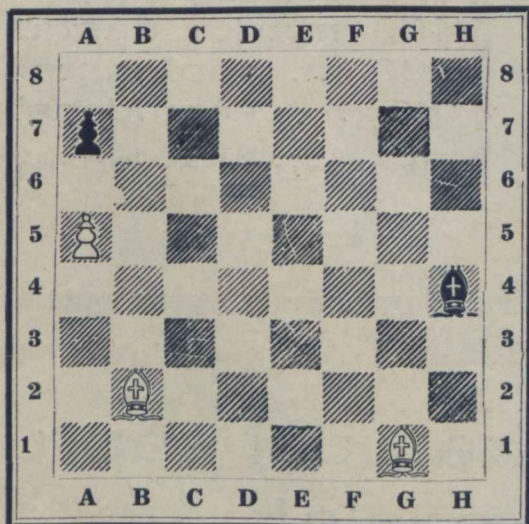
Toimetaja A. Burmeister.

Lõpumäng nr. 4.

Kokku seadnud A. Burmeister.

„Noorusmaa“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: Kb2 ja g1, La5.

Mustad: Kh4, La7.

Valged algavad ja võidavad.

Ülesande nr. 4 lahendus.

1. Ke3 — b6, a7 : c5 : a3,
2. g1 — h2, a3 — b2,
3. Kh6 — c1, b2 — a1K,
4. Kc1 — b2, Ka1 : d4 : g1,
5. Kf8 — b4, h4 : f2,
6. Kb4 — e1. Kinni.

Ülesande nr. 5 lahendus.

1. e3 — d4, Kh8 : c3,
2. Ka1 : g7, f8 : h6,
3. h4 — g5, h6 : f4,
4. Ka7 — e3, f4 — g3,
5. g1 — f2, g3 — h2,
6. c7 — b8K, h2 — g1K,
7. Kb8 — h2,

Must kabe on kinni (suitsus).

Ülesande nr. 6 lahendus.

1. d4 — c5, d8 — e7,
2. Kg3 — d6, e7 — f6,
3. Ke3 — g5, f6 : h4,
4. c1 — d2, a3 : c1 : e3 : g1K
5. Kd6 — g3, h4 : f2,
6. Ka5 — e1. Kinni.

Õiged lahendused saatsid: E. Lagsdin, Georg Pärnpuu, V. Mikenas (Tallinnast), A. Joesua (Nõmmelt), Robert Keres (Tartust).

Uuel aastal

ilmub Noorusmaa
endist viisi kaks korda
kuus.

Noorusmaa

pakub huvitavat luge-
mis- ja pildimaterjaali.

Tellimishind

400 marka aastas
200 m. poolaastas
100 m. veerandaast.
Üksiknumber 20 m.

Noored! Võitke uusi sõpru Noorusmaale!

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükkikoda, Pikk tän. 2.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR